

TURISME

CRISTINA MARTÍN VALBUENA
BARCELONA

Des de fa anys, l'arribada de turistes no ha parat de créixer. Una allau de visitants constant que té una traducció econòmica. El turisme s'ha convertit en un sector estratègic: representa al voltant d'un 11% del PIB català, aportat, principalment, pels més de 20 milions de turistes estrangers que es van registrar l'anys passat, una xifra que s'ha més que duplicat en només 25 anys. Es tracta d'un creixement sense precedents que també ha tingut conseqüències per als veïns, amb la massificació dels centres de les ciutats i la pèrdua de la identitat local, així com la desaparició de milers de pisos del mercat de l'habitatge per a la reconversió en apartaments turístics, molt més profitosos que un lloguer convencional.

Amb aquest escenari de fons, el Cercle d'Economia, a través de la Iniciativa per la Productivitat i la Innovació (IPI), ha obert el debat sobre quin turisme convé a Catalunya, a l'haver constatat que el massiu "mostra símptomes d'esgotament que requereixen una revisió". "El model d'expansió extensiva, basat en l'acumulació de rècords d'arribades, genera externalitats negatives que tensen la convivència", sosté l'entitat en un informe on reclama una revisió del model català per garantir-ne el futur.

Mesures

Els experts es divideixen entre reduir l'oferta i augmentar els impostos

Un consens cap a generar més valor afegit que comparteixen tots els experts i representants empresarials consultats per l'entitat, sustentat amb múltiples dades d'aquest fenomen massiu que se sent, especialment, a Barcelona i les localitats de costa catalanes. La capital s'ha vist beneficiada per l'explosió que ha viscut el turisme urbà gràcies a la proliferació d'aerolínes de baix cost i de plataformes de lloguer d'apartaments turístics com Airbnb. Tot això ha fet que, entre els anys 2000 i 2024, les pernoctacions en hotels hagin passat dels 7,8 milions als 20,2 milions i, pel que fa als apartaments turístics, s'hagin assolit els més de 12 milions de pernoctacions. Una popularitat que genera uns ingressos per habitació hotelera (RevPAR) molt elevats, a diferència dels que tenen les localitats de costa com Salou i Lloret de Mar, amb menys hotels de luxe que Barcelona. Fins i tot, la rendibilitat és més baixa que en altres destinacions de costa com les Canàries i les Balears, tal com recull l'informe.

Menys renda familiar

L'especialització d'alguns municipis en el turisme de sol i platja també es reflecteix en una renda disponible familiar més minsa. En casos com el de Lloret, representa el 59% de la mitjana catalana, i a Roses és el 66%. Malgrat aquestes diferències entre la capital i la resta de Catalunya, el sector no només genera re-

El Cercle obre el debat per reformar un turisme massiu esgotat

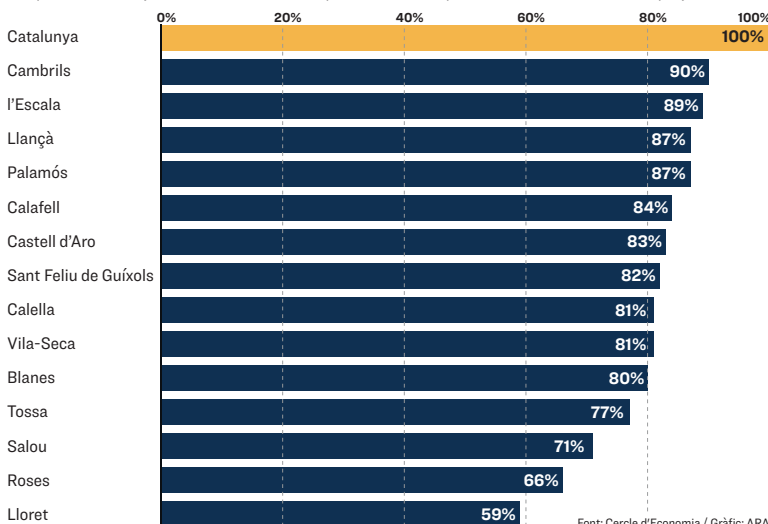
L'entitat inclou el sector en la seva iniciativa creada per augmentar la productivitat de l'economia catalana

Creueristes després de desembarcar a Barcelona.

Renda bruta familiar disponible per territori

Comparativa de la mitjana catalana amb els municipis amb una alta especialització en el turisme de sol i platja

Font: Cercle d'Economia / Gràfic: ARA

buig entre els veïns, sinó que també comporta sous baixos –un 32% inferiors a la mitjana– i una productivitat global més baixa que altres comunitats autònomes com el País Basc, tot i tenir nivells similars de productivitat industrial. Això indica que hi ha sectors com el turisme que perjudiquen el rendiment de tota l'economia i arriba a ser menys competitiu que altres regions turístiques com les Balears.

Com millorar la productivitat?

Per al Cercle d'Economia, la clau de tot consisteix en veure com es pot augmentar la productivitat del sector. "Tenim un actiu impressionant, però hem de veure com en traiem el màxim profit i cal fer-ho parlant amb tots els actors", resumeix el director general del Cercle d'Economia, Miquel Nadal. En aquest sentit, l'economista Miquel Puig, que fa una introducció del tema en l'informe elaborat per l'IPI, que dirigeix Xavier Vives, assenya que el baix nivell productiu que ha caracteritzat històricament les empreses turístiques "no és una fatalitat intrínseca, sinó el resultat d'un model de negoci específic basat en la competència via preus i la contenció salarial". Per això, posa d'exemple el cas del Tirol austríac, una regió turística que presenta una de les productivitats i PIB per càpita més alts d'Europa, res a veure amb els resultats catalans.

Puig justifica aquesta situació amb polítiques com que "la immigració està continguda mitjançant convenis col·lectius que estableixen salaris mínims elevats i exigència de qualificació professional", i indica que un empleat d'un hotel al cantó suís dels Grisons guanya anualment 64.000 euros. Uns sous que no es veuen aquí, on a més, tot i ser una potència turística líder, no hi ha cap escola de formació de prestigi, com sí que n'hi ha a Suïssa. L'economista defensa que la reforma laboral que Mariano Rajoy va aprovar el 2012 va provocar reduccions de salaris en col·lectius com les cambres de pis. "El resultat va ser un augment de la competitivitat, del nombre de turistes i de l'ocupació migrant, però també una reducció de la productivitat", critica. Per a ell, la solució exigeix augmentar els salaris, incrementar l'impost turístic i reduir l'oferta d'allotjament, unes mesures que acostumen a trobar el rebuig del sector empresarial.

En aquest sentit, altres experts consultats pel Cercle d'Economia com el professor de la Universitat Pompeu Fabra (UPF) Giacomo A.M. Ponzetto veuen en mesures com les moratòries hoteleres una "temptació proteccionista" que generarà rendes monopolístiques als operadors existents. "Imposar una reducció de l'oferta turística implicaria ineficiències evidents", remarca Ponzetto, que afegeix que "la pujada dels preus ocasionaria una pèrdua també per als consumidors catalans, que representen la majoria dels clients dels restaurants de Barcelona". En lloc de quotes, Ponzetto aposta per la taxa turística per internalitzar les externalitats sense perjudicar la competència.